

Bryssel, 12. joulukuuta 2023
(OR. en)

16547/23

FREMP 364
JAI 1636
AG 171
POLGEN 175

ILMOITUS

Lähettiläjä: Puheenjohtajavaltio

Vastaanottaja: Valtuuskunnat

Asia: Puheenjohtajan päätelmät
= Vuotuisen oikeusvaltiovuoropuhelun arviointi

1. Puheenjohtajavaltion 18. marraskuuta 2019 antamien päätelmien valmistelun aikana kaikki valtuuskunnat sopivat vuotuisen oikeusvaltiovuoropuhelun uudelleenarvioinnista vuoden 2023 loppuun mennessä saatujen kokemusten perusteella.
2. Komissio lähetti 3. heinäkuuta 2023 valtuuskunnille kyselyn. Yleisten asioiden neuvosto keskusteli aiheesta alustavasti 10. heinäkuuta ja 19. syyskuuta 2023. Saamansa palautteen pohjalta puheenjohtajavaltio laati päätelmäehdotuksen, jota tarkasteltiin asiantuntijatasolla.
3. Pysyvien edustajien komitean kokouksessa 16. ja 29. marraskuuta 2023 ei päästy yhteisymmärrykseen asiakirjan 14829/23 liitteenä olevasta ehdotuksesta.
4. Yleisten asioiden neuvoston istunnossa 12. joulukuuta 2023 käydyissä keskusteluissa ei päästy yhteisymmärrykseen vuotuisen oikeusvaltiovuoropuhelun arviointia koskevista päätelmistä. Puheenjohtajavaltio totesi kuitenkin, että 25 valtuuskuntaa kannatti tämän ilmoituksen liitteenä olevaa tekstiä tai ei vastustanut sitä.

UUOTUISEN OIKEUSVALTIOUOROPUHELUN ARVIOINTI

PALAUTTAEN MIELEEN, että sen jälkeen, kun Euroopan unionin neuvosto ja neuvostossa kokoontuneet jäsenvaltiot antoivat 16. joulukuuta 2014 päätelmät¹, kaikki jäsenvaltiot ovat osallistuneet vilpittömän yhteistyön hengessä vuotuisen oikeusvaltiovuoropuheluun neuvostossa, koska ne ovat vakaasti sitoutuneet vahvistamaan oikeusvaltioperiaatetta yhtenä Euroopan unionin perusarvoista.

MUISTUTTAEN, että 26 valtuuskuntaa antoi tukensa puheenjohtajavaltion 19. marraskuuta 2019 antamille päätelmille² ja että näiden päätelmien valmistelun aikana kaikki valtuuskunnat sopivat siitä, että oikeusvaltiovuoropuhelua arvioidaan uudelleen neuvostossa vuoden 2023 loppuun mennessä saatujen kokemusten perusteella.

PALAUTTAEN MIELEEN, että kuten puheenjohtajavaltion valtuuskunnille 28. syyskuuta 2020 antamassa ilmoituksessa³ todettiin, vuotuinen oikeusvaltiovuoropuhelu on yleisten asioiden neuvoston poliittinen toimenpide, joka etenee käytännössä puolen vuoden jaksoissa: kunkin vuoden alkupuoliskolla on yksi istunto, jossa käsitellään kullakin kierroksella viiden jäsenvaltion oikeusvaltiotilannetta koskevia maakohtaisia analyysejä, ja kunkin vuoden jälkipuoliskolla kaksi istuntoa, joista toinen koskee oikeusvaltioperiaatteen yleistä tilannetta unionissa ja toinen maakohtaista analyysiä. Tarkasteluissa hyödynnetään aina komission vuotuista oikeusvaltiokertomusta. Lisäksi oikeus- ja sisäasioiden neuvosto on käynyt joitakin erityisiä aihekohtaisia keskusteluja oikeusvaltiokysymyksistä.

1. Toistamme, että Euroopan unionin neuvoston ja neuvostossa kokoontuneiden jäsenvaltioiden vuonna 2014 antamat päätelmät oikeusvaltioperiaatteen kunnioittamisen varmistamisesta pätevät edelleen.
2. Olemme yhtä mieltä siitä, että neuvoston vuotuinen oikeusvaltiovuoropuhelu on osoittautunut hyödylliseksi, sillä se tarjoaa jäsenvaltioille mahdollisuuden rakentavaan poliittiseen keskusteluun ja parhaiden käytäntöjen ja kokemusten jakamiseen.
3. Vahvistamme uudelleen vuoden 2014 päätelmissä luetellut periaatteet, jotka ovat objektiivisuus, syrjimättömyys ja kaikkien jäsenvaltioiden yhdenvertainen kohtelu sekä puolueeton ja näyttöön perustuva lähestymistapa, joka ei vaikuta annetun toimivallan periaatteeseen eikä jäsenvaltioiden kansallisen identiteetin, joka on olennainen osa niiden poliittisia ja valtiosäännön perusrakenteita, mukaan lukien paikallinen ja alueellinen itsehallinto, ja niiden keskeisten valtion tehtävien, mukaan lukien valtion alueellisen koskemattomuuden varmistaminen, lain ja järjestyksen ylläpitäminen ja kansallisen turvallisuuden takaaminen, kunnioittamiseen; ja sitoudumme noudattamaan näitä periaatteita edelleen vilpittömän yhteistyön hengessä.

¹ 17014/14.

² 14173/19.

³ 11094/20.

4. Toteamme, että tätä poliittista vuoropuhelua kehitetään jatkossakin tavalla, joka täydentää kaikkien EU:n toimielinten ja kansainvälisten järjestöjen työtä, jotta voidaan välttää päällekkäisyydet ja ottaa huomioon olemassa olevat välineet ja tämän alan asiantuntemus.
5. Toteamme, että puheenjohtajavaltio varmistaa edelleen tämän vuoropuhelun järjestämisen ja käymisen kaikissa vaiheissa, että 3 ja 4 kohdassa lueteltuja vuoropuhelun periaatteita noudatetaan täysin.
6. Korostamme, että poliittisen vuoropuhelun nykyinen sisältö ja rakenne on tehnyt siitä vahvemman, tuloskeskeisemmän ja jäsennellymmän ja että valmistelu on ollut järjestelmällisempää. Sen nykyinen muoto, joka käsittää yleiset keskustelut ja maakohtaiset käsittelyt, on selvästi tehostanut vuoropuhelua, sillä siinä arvioidaan vuosittain oikeusvaltion nykytilannetta ja keskeisiä kehityssuuntia. Tämä luo perustan kattavalle, aidolle ja interaktiiviselle poliittiselle keskustelulle, jossa keskitytään laajasti oikeusvaltiotilanteeseen jäsenvaltioissa ja koko unionissa.
7. Toteamme, että vaikka vuoropuhelun nykyinen sisältö ja rakenne ovat toimivia, sitä olisi edelleen parannettava, jotta se vastaisi entistä paremmin neuvoston sitoumusta vahvistaa oikeusvaltioperiaatetta ja auttaa ehkäisemään esiin nousevia ja nykyisiä oikeusvaltioon liittyviä haasteita osallistavalla ja rakentavalla tavalla keskustelun ja parhaiden käytäntöjen ja kokemusten vaihdon kautta.
8. Sitoudumme jatkossakin järjestämään yleisen horisontaalisen keskustelun vuoden jälkipuoliskolla ja maakohtaiset keskustelut kolmesti vuodessa, kaksi ensimmäisellä vuosipuoliskolla ja yhden toisella vuosipuoliskolla. Kussakin niistä keskitytään neljän jäsenvaltion tilanteeseen.
9. Sitoudumme keskittymään tässä vuoropuhelussa ainakin seuraavien neljän oikeusvaltiokehityksen osa-alueen analysointiin: oikeusjärjestelmä, korruptiontorjunnan kehys, tiedotusvälineiden moniarvoisuus ja vapaus sekä muut keskinäiseen valvontaan liittyvät institutionaaliset kysymykset. Tämä ei vaikuta vuoropuhelun laajempaan soveltamisalaan yleisten asioiden neuvostossa.
10. Toteamme, että käytännössä vuoropuhelu perustuu jatkossakin komission vuotuisen oikeusvaltiokertomukseen, mikä luo synergiaa toimielinten välille, ja panemme merkille, että kertomukseen on sisällytetty suosituksia, joilla tuodaan esiin jäsenvaltioilta lisähuomiota edellyttäviä aiheita.
11. Kehotamme komissiota varmistamaan jatkossakin jäsenvaltioiden aktiivisen osallistumisen ja niiden kanssa käytävän tiiviin vuoropuhelun vuosikertomusta valmisteltaessa ja parantamaan edelleen valmistelua ottaen huomioon vuoropuhelua ohjaavat periaatteet.
12. Toteamme, että vuoropuhelussa voidaan hyödyntää myös kansainvälisten julkisoikeudellisten organisaatioiden näkemyksiä siltä osin kuin ne on otettu huomioon komission vuotuisessa oikeusvaltiokertomuksessa ja että nämä organisaatiot ovat täydentäviä mutta arvokkaita tietolähteitä, ottaen erityisesti huomioon Euroopan neuvoston ja sen elinten näkemykset, joiden arvo on tunnustettu muun muassa 30. tammikuuta 2023 annetuissa neuvoston päätelmissä⁴, sekä unionin tuomioistuimen ja komission⁵ näkemykset.

⁴ 5422/23.
⁵ 11217/19.

13. Olemme yhtä mieltä siitä, että vuoropuhelun järjestämisen lisäksi puheenjohtajavaltio voi myös harkita säännöllisempien vuorovaikutteisten keskustelujen järjestämistä, kuten seminaareja oikeusvaltioon liittyvistä kysymyksistä asiaankuuluvien sidosryhmien, erityisesti kansalaisten, kansalaisyhteiskunnan, parlamentin jäsenten, paikallisviranomaisten, tiedeyhteisön, työmarkkinaosapuolten ja toimittajien, kanssa.
14. Tunnustamme tätä vuoropuhelua käyvän yleisten asioiden neuvoston horisontaalisen roolin ja vastuut; tunnustamme oikeus- ja sisäasioiden neuvoston täydentävän roolin, kun se käy erityisiä aihekohtaisia keskusteluja sen asiantuntemuksen piiriin kuuluvista oikeusvaltioaiheista osallistavaa lähestymistapaa noudattaen ja ottaen tarvittaessa huomioon yleisten asioiden neuvostossa käydyt keskustelut.
15. Toteamme, että yleisten asioiden neuvoston istunnossa käydyn vuoropuhelun jatkotoimena yleisten asioiden neuvostossa voitaisiin keskustella yhdestä tai useammasta horisontaalisesta oikeusvaltioaiheesta, jos se katsotaan asianmukaiseksi ja tarpeelliseksi.
16. Olemme yhtä mieltä siitä, että kaikki tulevat puheenjohtajavaltiot jatkavat jäsenvaltioiden koolle kutsumista oikeusvaltiovuoropuhelua varten neuvostoon edellä sovitussa muodossa ja aikavälein, ja sitoudumme toteuttamaan uuden arvion tämän vuoropuhelun pohjalta saaduista kokemuksista vuoden 2027 loppuun mennessä.
